

Tillit til Russland?

I dette nummeret kommer to vektige stemmer fra det nye Russland til orde. En av dem, Sergej Kovaljov, Russlands ombudsmann for menneskerettigheter, tar opp spørsmålet om nasjonal og personlig skyld.

De fleste nasjoner har noe å skamme seg over. Russland har sitt Tsjetsjenia, USA sitt Vietnam, Italia sin korrupsjon, osv.. Men hva med Norge? Må vi tilbake til vikingetidens herjinger for å finne noe nevneverdig å sette fingeren på? Det er godt å være stolt av sitt land, men det er en trussel hvis det gjør oss blinde for det som må forandres.

● Det kan gjøre oss seende å stille de rette spørsmålene: Hvorfor resulterer vår livsform i et samfunn som blir stadig mere voldelig? Hva slags kultur har vi når selv de rikeste tyr til ulovlige midler for å bli enda rikere? Hva slags holdning har vi til samfunnet når vi krever måtehold av andre, men skriker opp så snart en nedskjæring rammer oss selv?

Hvis vi skal ha troverdighet overfor nasjoner som har mer iøynefallende skyld å bote, må vi gjøre noe med vår egen. Selv en Kovaljov, som tilbragte 8 år i Gulag heller enn å gå på akkord med sin samvittighet, er klar i sin konklusjon: Vi er alle skyldige og må begynne med oss selv.

Som mennesker har vi et potensiale til å forandre oss. Kierkegaard pekte på at folk flest ikke bare er mer umoralske enn man tror, men også mer moralske. Innerst inne vil vi at jobb og fritid, privatliv og penger skal tjene et mål vi har tro på. Vi vil ha minst mulig sprik mellom ord og gjerning. Vi vil være hele mennesker. Å undervurdere denne siden av mennesket gjør oss til kynikere. Vi kan stille diagnoser, men ikke helbrede. Våre forventninger blir for små til å hente frem det beste hos andre.

Roger Schütz, franskmannen som leder den økumeniske Taizé-bevegelsen, er en som mobiliserer ti tusener av unge mennesker. Han sier: "Ungdom vet at ene og alene tillit til alle folkeslag - og ikke bare til noen - kan bygge bro over kløftene innen menneskefamilien."

Skal vi ha tillit til serberne på tross av etnisk rensing? Eller til tyskerne på tross av gasskamrene? Kan Norge ha tillit til et Russland som bruker våpen istedenfor argumenter? Schütz vil neppe at vi naivt skal lukke øynene for djevelskapen omkring oss og reelle trusler. Men han vil gjøre oss ansvarlige for å mobilisere den gode siden i menneskene - uansett hudfarge, religion og nasjonalitet.

Det kan vi bare gjøre hvis vi selv følger vår samvittighet og har hjertet åpent for alle mennesker - også dem det er vanskeligst å ha tillit til.

JJW

Kovaljov tier ikke

Sergej Kovaljov er Russlands ombudsmann for menneskerettigheter og medlem av parlamentet (Duma). I de siste ukene er han blitt verdenskjent for sin uredde motstand mot den russiske krigføringen i Tsjetsjenia. Etter å ha oppholdt seg lenge i hovedstaden Grosnyj, tilkjempet han seg et møte med president Jeltsin for å fortelle ham sannheten om grusomhetene og ødeleggelsene der. På russisk fjernsyn ble han kalt "nasjonens samvittighet". I august i fjor deltok Kovaljov i MRA's verdenskonferanse i Caux, Sveits, hvor han bl.a. sa:

Bevegelser som MRA er aktuelle og viktige akkurat nå. Problemene som har oppstått etter kommunismens sammenbrudd tyder på at vi må skape en eller annen ny verdensorden. "Ny politisk tenkning" var i sin tid et begrep. Jeg tror det forutsetter noe ganske enkelt: Å ha en god samvittighet.

Vi russere har ingen følelse av nasjonal skyld. Når vi diskuterer Russlands tragiske og blodige historie, leter vi etter andre skyldige og omgår oss selv. For eksempel viser vi til at mange jøder var medlemmer av Kommunistpartiets sentralkomite eller KGB. Når det gjelder Stalin-tiden, tenker vi på at Stalin var fra Georgia. Selv i dag legger vi skylden på kaukasierne for all kriminaliteten i Russland.

Sergej Kovaljov (t.v.), i samtale med Vytautas Landsbergis, tidl. president i Litauen

Ingen russer har erklært offentlig at vi russere selv er ansvarlige for vår blodige historie. Men vi er skyldige fordi vi lot et slikt regime bestå i 70 år. Det gjelder ikke bare kommunistene, men alle andre, også dem som var politisk undertrykte. Hvis vi ikke er rede til å se vår fortid klart, vil vi heller ikke se klart når det gjelder fremtiden. Den uopplyste holdningen til loven og kaoset som du nå finner i dagens russiske parlament, skyldes spliden innen de demokratiske bevegelser selv. Hvis de demokratiske kreftene hadde en erkennelse av skyld, kunne det hjelpe dem til å legge splittelser og ambisjoner bak seg og finne mere enighet.

For meg selv var det en lang prosess før jeg kom frem til at hver enkelt russer er ansvarlig. Som hos de andre dissidentene, begynte det med den enkle erkennelse av at man ikke kan tie

Forts. side 3

Moskva-tidsskrift om MRA

"Moralsk Opprustning for fattig og rik," var en tittel som fanget øyet på forsiden av det populære russiske ukemagasinet *Ny Tid* før jul. *Ny Tid* trykket det første angrepet på MRA i sovjetiske massemedia i 1948. MRA ble angrepet for å "eliminere klassekampen" og var derfor "mot de progressive krefter i tiden".

Artikkelen før jul dekket tre sider under overskriften "Å handle ut fra stillhet". Undertittelen lød: "Det er ikke bare geriljaen i Sarajevo som trenger å bli moralsk opprustet, men også borgere i velstandssamfunnet."

Artikkelen er skrevet av den russiske kulturfilosofen, Grigory Pomerants, 76 år gammel og en av de mest leste skribenter i dagens Russland. Denne uredde intellektuelle satt flere år i Stalins fangeleire. Han beskriver nå opplevelsene i Caux i fjor sommer, møtet med personligheter fra alle kontinenter og den gode ånden som hersker der. Den er det motsatte av det som skjedde i Babels Tårn, mener Pomerants. Der talte alle mange forskjellige språk, og det resulterte i babelsk forvirring. I Caux snakkes også mange språk, men der lærer en å forstå hverandre gjennom et felles språk av gudommelig opphav.

Religiøse kledebon

Sine kulturbetraktninger tro, setter Pomerants deres opplevelser i Caux inn i en større sammenheng. Han kommer inn på mellomkrigsårene og beskriver nazismens og kommunismens ideologier som menneskefiendtlige. Det er i dag blitt klart for oss at ondskaper i verden lett kan skifte sine ideologiske og religiøse kledebon. Men opphavet er ikke en eller annen ideologi, men stammer fra selve sivilisasjonens krise og den feberaktige søken etter å komme ut av fortvilelse og håpløshet. Ideologienes besettelse er en følge av denne krisen og ikke dens årsak. Å være fange av en hvilken som helst ideologi's tvangsforestillinger, undergraver den moralske følsomheten som menneskenes holdninger må grunne seg på.

Det er umulig å utrydde både nasjonalismen og internasjonalismen, skriver Pomerants. Men enhver "isme" som erklærer seg som den eneste sanne, vil uvegerlig skape en ond verden. Det vesentligste er nemlig ikke å overvinne kommunismen (den erstattes fort av nynazismen), men å forandre vår sivilisasjons karakter. For den har mistet balansen mellom stillhet og handling; mellom Marias lyttende ånd som satt ved Jesu føtter og Marthas ånd som er opptatt av mange ting.

Stillhetens dynamikk

Vår sivilisasjon har utviklet utallige virkemidler for å løse enkeltstående problemer, men har i katastrofal grad mistet helheten av syne. Den økologiske krisen er forferdelig i seg selv, men enda alvorligere er dens vitnesbyrd om tidens åndelige krise: nemlig tapet av en helhetsfølelse og evnen til å kunne løse sammenvirkende oppgaver som det å bevare livet på jorden, og det å åpne for mulighetene til åndelig vekst.

Frank Buchman, mannen som startet MRA, var et menneske

Forts. side 3

Lederkurs for Øst-Europa

I Polen, Litauen, Bulgaria og Romania har politikere med bakgrunn i kommunist-partiene kommet i ledende posisjoner gjennom demokratiske valg. Behovet for et lederskap formet av en annen tenkning er åpenbart.

Det beste håpet er kanskje ungdommen. Dette er bakgrunnen for et engelsk initiativ som er i rask vekst. Det går under navnet Foundations for Freedom (Frihetens Fundamenter), og tilbyr kurs basert på MRA's ideer for ungdom over hele Øst-Europa. Slike kurs har funnet sted i Litauen, Hvite-Russland, Ukraina, Romania, Tsjekia, Slovakia og Slovenia, vanligvis med to ukers varighet. De mest interesserte fra hvert kurs innbys så til en videregående trening i Tirley Garth, MRA-senteret i Midt-England, hver september.

Foundations for Freedom har også et annet tilbud. Unge politikere fra Øst-Europa innbys til Vesten for å oppleve hvordan vestlige samfunn og demokrati fungerer, samtidig som søkelyset rettes mot frihetens åndelige og moralske røtter. Et eksempel er det to uker lange seminaret for 8 unge ukrainske parlamentarikere som ble gjennomført i England i november, et annet er kurset for 13 romenske politikere i Geneve, Sveits, fra 14.-22. mai -94. De 13 var blitt utvalgt blant 130 søkere. Begge disse kursene ble delvis finansiert gjennom offentlig støtte.

De oppsøkende kursene i Øst-Europa blir bare gjennomført hvor det foreligger en konkret innbydelse. Kommentarene fra deltakerne viser at budskapet når frem. 15.-29. september -94 ble det gjennomført et kurs med 20 deltakere i Nida i Litauen, et malerisk lite sted ved Østersjøen like nord for Kaliningrad. Her følger noen av de unge litauernes reaksjoner:

* Jeg har funnet en dypere forståelse av meg selv og oppdaget nye muligheter i forholdet til medmennesker. Jeg har besluttet å akseptere absolutte moralnormer som målestokk for livet og ha mot til å be om tilgivelse.

* For første gang har jeg vært i stand til å analysere min familiesituasjon og min egen indre verden. Problemene er i meg selv og ikke i de andre! Fortiden kan overvinnes. Sist søndag begynte jeg å tro på Gud, skriftet og føler meg befridd.

* Jeg vil gjerne holde kontakten med denne gruppen. Mine venner er helt annerledes. Det er som to verdener. Mitt sinn var veldig mørkt. Jeg begynner nå å rense mine tanker.

* Jeg har skammet meg over å være omgitt av løgnere og har unngått dem. Det er galt. Nå vil jeg prøve å være et eksempel. Det kan nok komme til å koste. Jeg har bestemt meg til å kommunisere med dem jeg ikke liker, selv med dem som oppfører seg som vampyrer mot meg.

* Dette kurset forbinder oss med verden uten påtrykk. Det er vårt frie valg å bidra til å forandre samfunnet.

* Det er viktig å forandre lærernes holdninger. Når vi lærere møtes er det ofte en skuffelse. Jeg vil organisere MRA-trening for 17-18 åringer som skal bli lærere. Vi skulle begynne på det pedagogiske universitet tidnok før neste semester.

Jobb, studier, hjemmевærende: Hva lever vi for?

Til den årlige nyttårsleiren på Lia Gård ved Koppang kom det 42, de aller fleste skandinaver, men også 2 fra Russland, 2 japanere, 5 englendere, 2 australiere og en amerikaner. Leiren varte fra 27/12 til 1/1. I innbydelsen het det bl.a.: "Vi vil møtes i år igjen for å søke næring i fellesskapet med hverandre og vår Gud. Vi tar opp tråder som vi har nøstet på før: Hvem er vi? Hva er vårt fellesskap? Hva lever vi for? Disse dagene vil gi rom for stillhet, skigåing, refleksjon, diskusjon og able-gøyer. Noen av oss jobber, andre studerer. Noen av oss er kanskje hjemme med barn. Med hva vi er og gjør og hva vi vil kan vi inspirere hverandre - om vi lytter."

En av de ansvarlige, Camilla W. Nelson, har dette å si om nyttårsleirene: "Det går en linje fra den nordiske revyen "Hvem narres" som mange av oss deltok i 1986/87 og fram til nyttårsleirene i dag.

De fleste som arrangerer leirene har vokst opp i familier knyttet MRA. Forutsetningen for å kunne bli i MRA, har vært å kunne ta tingene i et tempo som er ekte for oss. Vi har måttet gjennomarbeide holdninger og livssyn vi har fått fra våre foreldre for å bli klare på hva vi selv helhjertet kan stå for, og hva som er standpunkter vi stiller spørsmål ved. Det vi ikke stiller spørsmål ved, er utfordringen til å gi våre liv til Gud stadig på ny.

En annen del av prosessen har vært ukentlige bibelstudier som vi har hatt gjennom mange år, gutter og jenter hver for seg.

Noen av oss begynte å arrangere nyttårsleirene allerede tidlig i tenårene. De har vært en viktig del av avklaringsprosessen. Det har vært en vekst. Vi lærer noe fra gang til gang og kan

gjøre ting på nye måter.

Noe av det vi har kommet fram til har dannet mønster for Caux. Som f.eks. at dagen begynner med en kort felles inspirasjonsstund, etterfulgt av at enhver går for seg til en halv times eller tre kvarters meditasjon. Etter frokost møtes vi så i grupper på 6-8 og snakker om det vi har tenkt eller annet som ligger oss på hjertet. Det bringer oss utrolig nær hverandre.

Like meget som svarene vi har kommet fram til, forenes vi av problemer vi sliter med og behovet for tro og forvandling. I de fleste av disse gruppene hersker det full åpenhet. Det er en sjanse for alle til å bli sett og hørt, og det bidrar til en ansvarsfølelse for helheten.

De siste årene har kveldsbønnene i det vesle kapellet i stabburet på Lia Gård blitt stadig viktigere. Å sitte i en stor sirkel, synge sammen og i hverandres påhør kunne øse ut for Gud våre dypeste behov og lengsler, er både en kraftkilde og en vei til Gud.

Timene etter formiddagsmat med skiløping, aking eller turgåing er en deilig avveksling etter alt innelivet med studier eller jobb der hjemme. Vi kan ikke si at alle kommer hjem mer uthvilt enn før leiren. Praten går ofte til langt på natt. Men vi kan i alle fall si at de fleste av oss har kommet et skritt videre i eget liv og står bedre rustet til å takle det nye året.

Utfordringen for oss er hvordan vi blir mer inkluderende og et vinnende fellesskap utover. Det har vært gøy de siste to årene at en ny generasjon er kommet med, og at så mange har kommet fra England.

Kovaljov tier ikke

Forts. fra side 1

Når man står overfor et ødeleggende regime. Og når du begynner å føle hvor vidunderlig det er å være et ærlig menneske, da finner du det meget vanskelig å tie igjen.

Jeg er vitenskapsmann. Vitenskapen kan synes ikke å ha noen direkte forbindelse med moral. Men det er en forbindelse. Vitenskapen prøver saklig, uegennyttig og lidenskapsløst å finne sannheten. Hvis du begynner der, tror jeg ikke det er noen umulig logisk følge å forstå vår nasjonale skyld og min egen personlige skyld. Selv om jeg ikke var medlem av partiet eller trodde på kommunismen.

Sovjetregimet hadde støttespillere over hele verden, dominerte halvparten av Europa og ønsket å ha kontrollen over resten. At denne supmakten nå sitter på skolebenken for å lære om demokrati, og at de som levde under dette onde diktaturet nå har frihet, det er blitt kalt "det russiske mirakel". Det skyldes at det i over sytti år var noen godtroende mennesker i Russland som holdt fast ved at friheten er ethvert menneskes fødselsrett og at de hadde rett til å tenke og tale fritt. Alle disse var de virkelige skapere av "det russiske mirakel".

Moskva-tidsskrift om MRA

Forts. fra side 2

med dyp tro og politisk gangsyn, skriver Pomerants. Tidene forandrer seg og noen av gårdsdagens slagord hører historien til. Men det vesentligste har bestått: den handlingens ånd som vokser ut av meditasjonens dyp, ut av stillheten, ja ut av "Stillhetens dynamikk".

Artikkelen slutter med noen tanker som også gjelder Russland. Utviklingen i seg selv, mener Pomerants, beveger seg ikke nødvendigvis henimot noe bedre. Den kan også frembringe gift som må motvirkes. Når utviklingen går for fort (f.eks. i land som prøver hastig å hamle opp med den vestlige verden), blir det ingen tid til å produsere motgift. Frihetens eksesser som kan tåles og tolereres i Vest-Europa, kan bli drepene i andre land. Vesten har kunnet utvikle gode vaner, en tradisjon som indre disiplin, ansvar og respekt for loven. Denne arven gir Europa en viss stabilitet, selv om en samtidig fornøyer seg med destruktive idéer og lidenskaper. Etter noen tiår kan likevel denne stabiliteten forsvinne, - eller nesten forsvinne. Det er grunnen til at Moralsk Opprustning ikke bare er nødvendig der hvor spenningsfylte regioner er i krise. Den er nødvendig for hele verden, slutter Pomerants. LH

sakset

Voldsbølgen - i verdens rikeste samfunn - burde ha lært oss at mennesket ikke lever av brød alene. En lærepenge for oss humanetikere, en bitter pille for det sosialdemokrati vi alle er barn av. Thorbjørn Jagland har den i munnen. Han bør nok svelge den.

Vi har ingen holdbar diagnose. Derfor angriper vi symptomene. Spørsmålene må siktes dypere ned og lengre inn. Mot f.eks. hjemmenes svikt, forårsaket av en politikk og et verdisyn som har torpedert dem. Mot kvinnefrigjøringen - den som har ført mor bort fra og ingen far inn i hjemmet. Mot fri abort og egosentrert seksualmoral, med trofasthet og fellesskap som underordnede verdier. I spørsmål som disse ligger årsakskompleksene gjemt. I summen av en samfunnsstruktur, et verdisyn og en livsstil.

Statsviteren, professor Thomas Chr. Wyller, i Arbeiderbladet, 30.1.95

Familieoppløsning, rusmiddelbruk, oppløste normer og forskyvning av grenser har i lengre tid preget samfunnsutviklingen. Dette kan være den direkte årsaken til økende voldsbruk. Jeg tror foreldre er mer bevisst de unges oppvekst enn noensinne. Spørsmålet er om de har tid nok. Det blir et spørsmål om å prioritere barna. Vi må begynne med oss selv.

Seksjonsoverlege ved Statens senter for barne- og ungdomspsykiatri, Per Olav Næss, i Aftenposten 11.1.95

Etikk kan ikke erstatte moral. Der hvor det ikke er moral, trengs det ikke etikk. Etikken er til for å harmonisere forskjellige moralske hensyn. Selv har jeg et inntrykk av at når etikk er blitt så populært, så er det fordi man tror at man kan bli et bedre menneske av å lese etikk. Etikken er nødvendig for å bearbeide etiske problemer der det oppstår normkollisjoner. Men problemet i vårt samfunn er at det ikke eksisterer normer lenger. Det kan ikke etikken rå bot med.

Idéhistorikeren, professor Trond Berg Eriksen, i Stavanger Aftenblad, januar 1995

Det må være noe i vår kultur og våre sjeler som er disponert for mobiltelefonismen. I takt med den stigende bruk av telefon, telefax og data, vokser også omfanget av den ansiktsløse

kontakt. Vi tar gjerne flere telefonsamtaler på togturen, men unngår å innlede samtale med passasjerer i nabosetet. Vi ringer til vår mor og gamle tante istedenfor å dra på besøk.

Vi ønsker fellesskap med andre, men det må ikke være for nært. Vi vil være skjulte og synlige, frie og bundet på samme tid. Mobiltelefonen blir navlestrengen inn til det ansiktsløse fellesskap, der varme stemmer kan fortelle oss at vi ennå er noen.

Rektor på Nansenskolen, Inge Eidsvåg, i Aftenposten 29.1.95

Han (Jesus) lærte oss hvordan vi skal leve. Min moral er evangeliens etikk. Noen annen etikk har jeg ikke, og det er den jeg ønsker å gi videre til mine barn.

Forfatteren Jostein Gaarder i Vårt Land 31.12.94

I et år da så mange klaget over svekkelsen av moralske verdier eller kom med unnskyldninger for dårlig oppførsel, proklamerte Pave Johannes Paul II kraftfullt sin forståelse av det gode liv og utfordret verden til å følge den. På grunn av slik rettskaffenhet - hans kritikere ville kanskje si uvørenhet - har Time Magazine valgt ham til "Årets mann".

Han har sett seg som et moralsk kompass for både troende og ikke-troende. Alle midler som sto til disposisjon har han brukt for å spre budskapet om rett og galt istedenfor hensiktsmessighet og kompromiss. Midt i så mye fremtidsangst, våget han å snakke om håp. Han sa ikke hva alle ønsket å høre, og mange både innenfor og utenfor kirken følte seg krenket. Mens hans trofasthet overfor det han tror menneskene trenger å høre, har vært urokkelig.

Time Magazine, New York, i nyttårsutgaven '95

Den moderne katolske kirke har blitt formet av to menn: Angelo Roncalli, Pave Johannes XXIII, og Karol Wojtyła, Pave Johannes Paul II. I 1959, bare et år etter at han ble paven, sammenkalte Johannes XXIII det Annet Vatikan-Konsil. Han sammenlignet det med å dytte opp vinduene og utsette mugne institusjoner for frisk luft. Mens Johannes XXIII på en måte var en pave for hjemmet og kirkens glade høytider, er Johannes Paul II en pave for det offentlige forum, for den kolossale verdensmenighet og den åpne slagmark hvor kristendommen kjemper for å overleve i en ofte fiendtlig verden. Han er en intellektuell og kjempende pave. Men han er også mer og mer en bedende pave som tilbringer mye tid på sine knær.

Paul Johnson i Time Magazine's nyttårsnummer

NY VERDEN vil fremme en forandring i både menneskers holdninger og i samfunnsforholdene, bygget på absolutte moralnormer og Kristi forvandlende kraft. Bladet beretter om et globalt arbeid som er åpent for alle, og om kampen mellom ondt og godt som pågår i ethvert menneske og folkeslag.

UTGIVER: Moralsk Opprustning, Postboks 3018, Elisenberg, 0207 Oslo.
Tlf. 22 55 94 30. Fax 22 44 85 04. Postgiro 0804.5125794. Bankgiro 6030.05.08831.

ANSVARLIGE: Bjørn Ole Austad og Jens J. Wilhelmsen.